

Lapsen kuullun ymmärtämisen taitojen tukeminen varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyönä

Yhteenveto Aino Mattisen koulutuksen sisällöistä

Tässä yhteenvedossa

- Kuullun ymmärtäminen
- Jänistarinat ohjelman esittely
- Ohjausvuorovaikutus Jänistarinat-ohjelmassa
- Keskusteleva lukeminen Jänistarinat-ohjelmassa
- Yhteistyö lapsen vanhempien kanssa
- Jänistarinat-ohjelman vaikuttavuus
- Kokemuksia keskustelelevasta lukemisesta

Kuullun ymmärtäminen

- **Kuullun ymmärtäminen** = sanojen merkityksen ja tarinan pääasioiden tunnistamisen, sekä tiedon yhdistelemisen hallitsemista, jonka kautta kuulija kykenee muodostamaan johdonmukaisen kokonaisuuden kuullusta
- Kuullun ymmärtämisen vaikeudet ovat tyypillisiä varhaislapsuudessa
- Kuullun ymmärtäminen varhaislapsuudessa yhteydessä myöhempiin luetun ymmärtämisen taitoihin (koulu): **varhainen tuki** tärkeää!
- Lapsen ja aikuisen **yhteiset lukuhetket** tärkeitä sekä sanavaraston että kuullun ymmärtämisen taitojen kehittämisessä

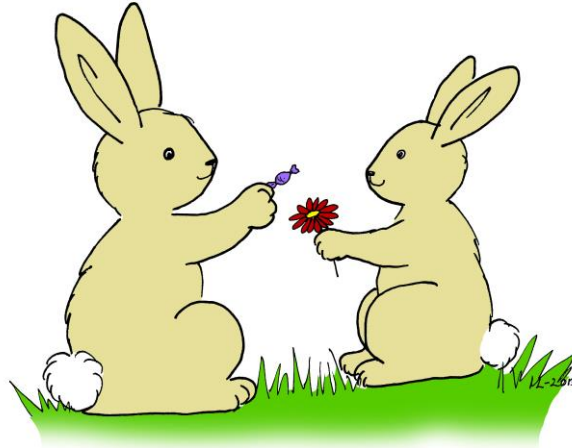

Jänistarinat-ohjelma

Jänistarinat-ohjelma

- **Mitä?**
 - Päiväkotien ja kotien yhteiseen käyttöön tarkoitettu yhden lukuvuoden kestoinen kuullun ymmärtämisen taitojen kehittämisohjelma
- **Miksi?**
 - Tavoitteena kuullun ymmärtämisen taitojen edistäminen 4-6 vuotiailla lapsilla: erityisesti lapset joilla on kielellisen kehityksen haasteita
 - Lapselle läheisten aikuisten ohjaustaitojen ja yhteistyön kehittyminen
- **Miten?**
 - Lukuhetket: 20 juonellista tarinaa pienryhmissä (lisätietoja ohjelmapaketin sisällöstä löydät [täältä](#))
 - Pienryhmien kesto noin 20min
 - Ohjausvuorovaikutuksen ja keskustelevan lukemisen menetelmän hyödyntäminen

Ohjausvuorovaikutus Jänistarinat-ohjelmassa

Ohjausvuorovaikutus lukuhetkessä

- Onnistuneen ohjausvuorovaikutuksen piirteitä
 - Pyri näkemään maailma lapsen silmin: **oppija on sekä lapsi että aikuinen!**
 - Lapsen lähtötason huomioiminen ja ohjauksen sovittaminen
 - Vuorovaikutuksen dynaamisuus: **keskustelu** toimii oppimisen tukena
 - Lukemisvuorovaikutus sisältää lapsen **mahdollisuuksia kehittyä** kuuntelijana
- Pidä mielessä:
 - Huomaatko lapsen kysymyksen?
 - Onko lukuhetkessä lapsella lupa kysyä?

"Lapset on entistä enemmän ruvenneet kyselemään esimerkiksi sanojen merkityksiä. Ja sitten lapset oppii sen, että tässä voi välillä kysyä, että on lupa kysyä."

Ohjausvuorovaikutus lukuhetkessä

- Ohjausvuorovaikutuksen laadun osatekijöinä pidetään
 - **emotionaalista tukea** (ilmapiiri, aikuisen herkkyys)
 - **toiminnan organisointia** (rutiinit, monipuolisuus)
 - **ohjauksellista tukea** (palaute, kielellinen tuki)
- Myönteinen tunnetuki on osa onnistunutta ohjausvuorovaikutusta
 - **Myönteinen tunnetuki:** kannustaminen, ilmeikkyys ja eläytyminen, kiinnostuneisuus
 - **Vrt. kielteinen tunnetuki:** kuuntelemattomuus, eläytymisen puute, ilmeettömyys

”Huomaa itse nyt kun katsoo noita omia videoita, että ohittaa, ihan kuin ei kuule ollenkaan sitä lasta, vaan hakee ikään kuin vain sitä, että mitä mä itse nyt haluan, että mitä tässä pitää vastata.”

Lapsen kuullun ymmärtämisen kehittäminen ohjausvuorovaikutuksessa

**Ei-tavoitteen
mukainen toiminta**

Esim. huomion
ohjautuminen
sivuasioihin (pois
tarinasta),
virhekäsitysten
vahvistuminen

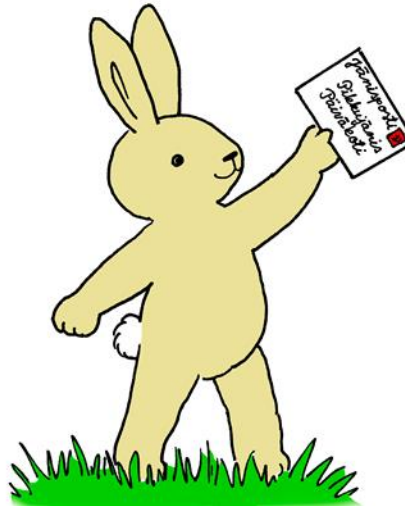
**Osittain tavoitteen
mukainen toiminta**

Esim.
peruskysymykset
(kyllä/ei),
pintatason
osallistuminen

**Tavoitteen
mukainen toiminta**

Esim. avoimet
kysymykset,
päätelyä sisältävät
vastaukset,
selittäminen ja
tarkentaminen

Keskusteleva lukeminen Jänistarinat-ohjelmassa

Keskusteleva lukeminen Jänistarinat-ohjelmassa

- **Keskusteleva lukeminen** = lapsen houkuttelua osallistumiseen, kommentoimiseen ja keskustelemiseen sen sijaan, että lapsen tehtävänä on vain kuunnella
- Käytännössä
 - Avoimien kysymysten esittämistä
 - Rohkaisevaa ja kiittävää palautetta
 - Lapsen vastausten laajentamista
 - Oikean vastauksen mallintamista
- Tarinan ymmärtäminen mahdollistaa tarinan hahmojen, tapahtumien ja paikkojen **representaatioiden yhdistelemisen**, sekä lapsen **aikaisempien kokemusten** esiintuomisen

”Olen jotenkin ihan järkyttynyt, että me ollaan täällä vuosikaudet istutettu ne lapset ja luettu se kirja ja sanottu nyt hiljaa ku mä luen.”

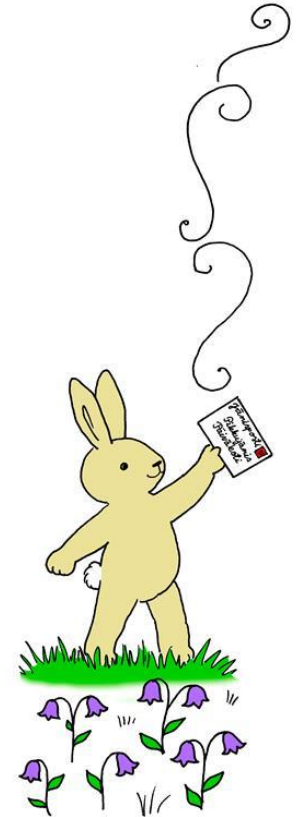
Keskustelevan lukemisen vaiheet

- Lukuhetken eteneminen
 1. Suuntautuminen tarinan tapahtumiin **jo ennen** lukuhetkeä, esim. aamulla tai edellisenä päivänä
 2. Tarinan tapahtumista ja sisällöistä **keskustelu läpi lukuhetken**: lasta tuetaan samalla tarinan ymmärtämiseen liittyvien osataitojen käyttämisessä
 3. Tarinan tapahtumien käsittely myös **lukuhetken jälkeen**: tarinan kertominen omin sanoin, omakohtaistaminen (lapsen omat kokemukset), sanojen merkityksen pohtiminen, tarinan sisällöillä leikkiminen tai muisteleminen

”Tarinan lopussa merirosvokapteeni joutui vankilaan ja lapsi yhdisti tämän omaan elämäänsä: ”Minä en halua vankilaan, haluan olla veneessä.”

Yhteistyö lapsen vanhempien kanssa

- Yhteistyön keskiössä **vastavuoroisuus**
 - Ohjelmaan **tutustuminen** ja ohjelmasta **tiedottaminen**, esim. vanhempainillat
 - Toimintaa koskevan **yhteisen näkemyksen** etsiminen ja sopiminen
 - **Käytännön asiat**: suunnittelupalaverit, ryhmäkoko, kokemusten jakaminen, ajankohta, seuranta ja arviointi
 - Lapsen toiminnan ja oppimisen **dokumentointi**: dokumenttien välittäminen lapsen kotiin ja kodista varhaiskasvatukseen
 - Vanhempien **osallistumishalukkuuden** tunnusteleminen

Jänistarinat-ohjelman vaikuttavuus

- Jänistarinat-interventiotutkimuksen tuloksia
 - Jänistarinat-ohjelmaan osallistuneiden **lasten** kuullun ymmärtäminen kehittyi vuoden aikana tilastollisesti merkitsevällä tavalla verrokkiryhmää paremmaksi
 - Huomattavia vaikutuksia löytyi myös lasten sanavaraston, tarinan ymmärtämisen sekä päättelytaitojen kehittämisessä
 - Jänistarinat-ohjelma tarjosi **varhaiskasvattajille** valmiin ja systemaattisen mallin lapsen taitojen tukemiseen, mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen, sekä myönteisiä tunnekokemuksia
 - Tutkimukseen osallistuneet **vanhemmat** olivat tyytyväisiä Jänistarinoiden kautta lisääntyneeseen yhdessäoloon ja tiedonkulkuun varhaiskasvatuksesta kotiin
- Tutustu tutkimukseen ja lue lisää: [NMI Bulletin 2/2013](#)

Kokemuksia keskustelelevasta lukemisesta

"Mielestäni kohdehenkilö-/ryhmän ja kirjan pitäisi kohdata monella tasolla – kirjan pituus on yksi, kirjassa käytetty kieli, kuinka lähellä kirja on lapsen kokemusmaailmaa jne."

"Tärkeää on tutustua luettavaan kirjaan aina etukäteen. Nyt minun olisi pitänyt oikea-aikaisilla pysähtymisellä tarinaan ja kysymyksillä aktivoida lapset osallistumaan tarinaan. Eli seuraavalla kerralla luen kirjan etukäteen mietin valmiiksi missä kohdissa ja mitä kysyn lapsilta."

"Keskustelua herätti tarinan aikana se, kun yksi pupuista tarinassa oli yksin ja miltä se yksin jääminen tuntuu. Lapset kertoivat heti myös omia kokemuksiaan milloin he olivat jääneet yksin. Tarinan jälkeen kertosimme tarinaa yhdessä lasten kanssa. Siinä kohtaa mietimme yhdessä millainen on hyvä kaveri."

"Lapset kyselivät sadun aikana paljon asioita ja saimme hyviä keskusteluja aikaan. Haasteena koin sen, että osasin rytmittää sadun lukua ja kuunnella tarpeeksi lasten kysymyksiä ja ihmetyksiä."

Kokemuksia keskustelelevasta lukemisesta

"Oli kiva huomata, että lapsi oppi uutta sanastoa ja osasi liittää sen omiin kokemuksiin."

"Vanhemmille välittäisin tietoa keskustelelevasta lukuhetkestä pitämällä informaatioillan ja näyttämällä käytännössä, miten lukuhetki tapahtuu esim. videon kautta. Termiä pitäisi aukaista vanhemmille mitä tarkoittaa "keskusteleva lukuhetki"

"Lapsen huomio kiinnittyi vahvasti tarinan kuviin ja hän esitti paljon kysymyksiä nimenomaan kuvista: "Miksi tuo tippui?" "Miksi tuolla ei ole paitaa?" jne. Huomioin lapsen kysymykset ja annoin myös lapsen itse pohtia vastausta omiin kysymyksiinsä."

"Työelämässä hyväksi koettu vinkki on koota lukuhetkistä seinälle kuukauden kirjat – esittely. Eskarissa kirjan luettuamme kokosimme lasten kysymyksiä ja ajatuksia kirjasta ylös ja teimme esittelyseinän, johon tulostimme kirjan kansikuvan ja lapsen ajatukset ja arvostelut kirjasta. Vanhemmista oli kiva tutustua näihin kirjaesittelyihin ja osa lainasi kirjastosta samoja kirjoja kotiin luettavaksi."

OPH hankkeiden
tuotoksia löydät
[täältä!](#)

Tutustu muihin NMI:n
koulutuksiin osoitteessa
koju.nmi.fi